

De ram en de geitenbok - Daniël 8

Psalm 89 : 8, 9

GdH : 9, 10

Psalm 35 : 9, 13

Psalm 36 : 1, 2, 3

Psalm 102 : 10, 12

‘En ik hoorde de stem van een Mens tussen de oevers van de Ulai. Hij riep en zei: Gabriël, laat hem daar het visioen begrijpen’. Daniël 8:16

Gemeente,

We gaan naar de burg Susan. Daar ontvangt Daniël visioenen over de toekomst. Imponerend, maar ook verontrustend. Aan hem wordt een groot geheim toevertrouwd. Hij ontvangt als Gods dienaar inzicht in de dingen die komen. De burg Susan is voor de trouwe Bijbellezer geen onbekende plaats. Daar speelde de geschiedenis van Esther zich af. Daar diende Nehemia als schenker aan het hof. In het boek Daniël komt de naam Susan hier voor het eerst voor. In de dagen van Esther en Nehemia was het de hoofdstad van het Perzische rijk. In de tijd van Daniël is het een buitenplaats, hoofdstad van de provincie Elam, dat is het huidige Iran. Het visioen neemt hem mee de stad uit, naar de oever van de Ulai. Een verbindingskanaal tussen twee rivieren die de stad omstromen. Het gebeurt in het derde jaar van koning Belsazar. Uit het eerste vers wordt duidelijk dat dit visioen aansluit bij het voorgaande visioen. We hebben gehoord wat Daniël te zien kreeg in hoofdstuk 7. Hij zag vier dieren opkomen uit de zee. Afschrikwekkende monsters. Vreemde dieren die eigenlijk niet kunnen. Vier koninkrijk die elkaar zouden opvolgen. Daniël zag ook hoe er tronen werden geplaatst voor de Oude van dagen. Toen kwam met de wolken van de hemel iemand als een Mensenzoon. Aan Hem werden gegeven heerschappij, eer en koningschap. Hij zal voor eeuwig regeren. Het betekende de ondergang van de wereldmachten. Van antigoddelijke machten. Hoofdstuk 8 is een vervolg op het voorgaande. Het is een soort uitvergroting van een deel van hoofdstuk 7. Zoals we soms een foto bewerken. Een bepaalde detail wordt naar voren gehaald, wordt uitgelicht om het nader te bekijken en de boodschap nog meer te verstaan.

Zo krijgt Daniël een vervolgisioen. Hij ziet de confrontatie tussen een ram en een geitenbok. Deze dieren zijn op zijn minst wat vriendelijker dan de dieren uit het voorgaande hoofdstuk. Hij ziet de ram staan voor het kanaal. Een ram met twee horens. Opvallend is dat de ene hoorn hoger is dan de andere. De hoogste hoorn komt het laatst tevoorschijn. Vervolgens ziet Daniël hoe de ram met zijn horens, symbool van kracht, stoot naar het westen stoot, naar het noorden en het zuiden. Geen enkel dier kan tegen hem stand houden. Hij doet naar eigen goeddunken en maakt zich groot. Daarna ziet Daniël een geitenbok aankomen vanuit het westen, over heel het aardoppervlak, zonder de aarde aan te raken. Het is alsof hij vliegt. Deze geitenbok heeft tussen zijn ogen een opvallende hoorn. Er volgt een confrontatie tussen de ram en de geitenbok. De geitenbok vertrapt de ram op de grond. Daarna maakt hij zich uitzonderlijk groot. En als hij dan machtig is geworden, breekt de grote hoorn af en in plaats daarvan komen er vier hoornen op. Uit een hoorn komt een kleine hoorn tevoorschijn, die vervolgens uitzonderlijk groot wordt, naar het zuiden en het oosten en naar het sieraadland toe. Het sieraadland, dat is het land Israël. Dat is het beloofde land. Ook na zoveel jaren

ballingschap is dat voor Gods volk duidelijk. De kleine hoorn wordt groot, tot aan het leger van de hemel. Hij máákt zich groot. Hij vertrapt een aantal van de sterren. Hij maakt zich bovendien groot tegen de Vorst van de hemel. Het steeds terugkerende offer wordt ontnomen en Zijn heilige woning wordt neergeworpen. De tempeldienst wordt ontheiligd en onmogelijk gemaakt. In vers 12 staat dat hij de waarheid ter aarde wierp. Hij deed het en het gelukte. De boodschap is niet minder indringend dan het voorgaande hoofdstuk. In de eerste twaalf verzen van dit hoofdstuk ziet Daniël hoe de leugen regeert op aarde. De waarheid wordt omver geworpen. Wat betekent dit visioen?

Daniël krijgt uitleg van de engel. Na dit dramatische schouwspel lezen we vers 13: 'Toen hoorde ik een heilige spreken, en een heilige zei tegen de Ongenoemde Die sprak'. Is het een gesprek tussen twee engelen, waarvan hij getuige is? Veel uitleggers zeggen dat. De Kanttekeningen van de Statenvertaling leggen uit dat Christus de Ongenoemde is. 'De Heere Christus, de Zone Gods, Die aldaar in de gedaante van een man verscheen. Degene Die verborgen dingen vertellen kan'. De Ongenoemde. Maar toch aanwezig. De vraag van de engel is hoe lang dit visioen zal gelden. Hoe lang wordt het offer weggenomen en hoe lang zal het heiligdom worden vertrapt? Daniël krijgt uitleg. Hij probeert te begrijpen wat hij gezien heeft. 'En zie, er stond iemand voor mij met het uiterlijk van een man. En ik hoorde een stem van een Mens tussen de oevers van de Ulai. Hij riep en zei: Gabriël, laat hem daar het visioen begrijpen'. De engel Gabriël wordt erbij geroepen vanuit de hemel. Hij is een van de aartsengelen. Gabriël en Michaël spelen een belangrijke rol in de profetische hoofdstukken van het boek. De Kanttekeningen zeggen het weer heel overtuigd: 'Dit was de stem van Christus, Die over de engel te gebieden had'. Gabriël, straks zal hij de geboorte van Christus in deze wereld aankondigen. Hij wordt naar Maria gestuurd om haar te zeggen dat zij een Zoon zal ontvangen en dat zij Hem de Naam Jezus moet geven. Het wordt ook tegen Jozef gezegd.

Ook nu is Gabriël de boodschapper die door God wordt gezonden uit de hemel. De engel Gabriël is de uitlegger voor Daniël. Daar in het verre Babel. Daar in de ballingschap zoekt God Zijn volk op. Daar openbaart God verborgenheden over de toekomst. Daniël en Gabriël staan naast elkaar. Het overvalt hem en hij werpt zich neer met zijn gezicht ter aarde. Terwijl de engel met hem spreekt, overvalt een diepe slaap hem. Maar het visioen gaat wel verder. Eerst is Daniël dus wakker, dan is hij slaap. Hij krijgt uitleg. Hij krijgt antwoord op de vraag naar het einde. We lezen het in vers 19: 'Zie, ik laat u weten wat er gebeuren zal aan het einde van deze periode van gramschap, want op de vastgestelde tijd zal het einde zijn'. God bepaalt dat einde. God heeft alle dingen in Zijn hand. Christus regeert, zegt het Evangelie ons. In het vorige hoofdstuk heeft Daniël Hem gezien, Die kwam met de wolken van de hemel. Iemand als een Mensenzoon. Hij regeert en niet de leugen, maar de waarheid triomfeert.

Wat betekent het visioen? De ram met zijn twee horens staat voor het rijk van de Meden en de Perzen. De beschermgeest van het Perzische rijk werd afgebeeld als een ram. De Perzische koning droeg in de oorlog de kop van een ram in plaats van een kroon. Dit rijk heeft zich naar drie kanten sterk gemaakt. Naar het westen: Babel, Syrië, Palestina en het gebied rond de Middellandse Zee. Naar het noorden: de richting van Armenië. Naar het zuiden: Egypte en Arabië. De macht van de Meden en Perzen was groot. Ze worden verdreven als een nieuwe wereldmacht uit het noordwesten komt. Alexander de Grote. Denk aan de dood van koning Belsazar. De koning die een groot feest organiseerde op de laatste dag van zijn leven. Toen verscheen op de wand dat schrift: gewogen, gewogen en te licht bevonden. Na de dood van

Belsazar is het rijk van Babel ingenomen door de Meden en de Perzen. Ook zij zijn na verloop van tijd verdreven. De geitenbok, dat is de koning van Griekenland. Hij valt op door zijn snelheid. Het lijkt alsof hij vliegt, zo staat het in vers 5. Uitleggers zijn het erover eens dat dit moet slaan op de bliksemoorlogen van Alexander de Grote.

De hoorn van Alexander breekt op het hoogtepunt van zijn roem. We lezen in vers 22 dat de grote hoorn afbreekt en dat er vier voor in de plaats komen. Daarna zal er een meedogenloze koning opstaan. Hij blinkt echter niet uit in kracht of snelheid, maar in sluwheid. Hij wint op een doortrapte manier. Hij balt daarbij zijn vuisten tegen de hemel en de sterren. De sterren zijn dienaars van de levende God. Zij verspreiden Zijn licht. Deze meedogenloze koning wordt gedreven door duisternis. Hij schaft het morgen- en avondoffer en ontwijdt de tempel van Israëls God. Hij is een vijand van God en een vijand van het volk van God. Hij werpt de waarheid ter aarde. Dit moet slaan op koning Antiochus Epifanes. Hij liet in de tempel in Jeruzalem een beeld van de Griekse god Zeus neerzetten. Drie jaar lang is er niet geofferd in de tempel in Jeruzalem. Drie jaar lang heeft dat afgodsbeeld in de tempel gestaan. Het leidde tot opstand onder de Joden, de opstand van de Makkabeeën. Het is heel aangrijpend wat Daniël te horen krijgt: 'Zijn kracht zal groot worden, maar niet door eigen kracht. Op wonderlijke wijze zal hij verderf aanrichten, het zal hem gelukken, hij zal het doen. Machtigen zal hij te gronde richten, ook het heilige volk'. Koning Antiochus is een sluwe machthebber. De hoorn die zich verheft. Hij voert strijd tegen zijn hemelse Tegenstander en zijn wapens zijn list en bedrog.

Daniël krijgt te zien hoe wereldrijken elkaar opvolgen. Het is een voortdurend refrein. Wereldrijken komen op en gaan onder. De wereld lijkt er niet beter op te worden. De leugen lijkt te regeren. We herkennen bepaalde trekken toch ook in onze tijd? Het draait in deze wereld toch om kracht, om snelheid en slimheid. In hoeverre doen wij daar aan mee? Zien we ook vandaag niet dat de waarheid wordt vertrapt? Hoe gaan wij daarmee om? Steeds in de Bijbel horen wij dat God met Zijn waarheid geweld en bedrog zal ontmaskeren. Lees maar in Psalm 36. De woorden van de goddelozen zijn onrecht en bedrog. Altijd verdraaien ze de feiten. Het is een Psalm van David en dit is steeds een thema in de Psalmen. Hoe ga je om met onrecht, met mensen die leugens vertellen? David weet ook wat er tegenover staat: 'HEERE, Uw goedertierenheid reikte tot in de hemel, Uw trouw tot de wolken. Uw gerechtigheid is als de machtige bergen'. Het neemt niet weg dat het volk van God door een donkere periode moet heengaan. Duidelijk is wel dat God er een einde aan maakt. Dat God alle dingen in de hand heeft en houdt. En dat is wat Daniël op indringende wijze te zien krijgt.

Koning Antiochus is de kleine hoorn die opstaat en die zichzelf groot maakt. Hij zet zijn zinnen vooral op het sieraadland. Later in de Bijbel staat hij voor de antichrist. Hij verheft zich tegen de hemel. Het leger van de hemel, zo staat er in vers 10. God wordt in het Oude Testament vaak God van de legermachten genoemd. Hij is de Heere van de sterren, maar ook Degene die ontelbaar veel engelen in dienst heeft. Het sterrenleger is het heilige volk, het volk Israël. In de hemel zijn de engelen de sterren, op aarde vormen de kinderen van Israël het leger van God. God is de Vorst van dat leger. De meedogenloze koning vertrapt Gods dienaren. Hij ontheiligt de tempel. Daarmee schendt hij God Zelf. Ergens las een woord van Calvijn. Hij trekt het door naar de christelijke gemeente en zegt: 'Als we vertrapt en veracht worden door tirannen en verachters van God, moeten we dat dragen. Maar tegelijkertijd hebben we een plek in de hemel en God telt ons onder de sterren'. Antiochus staat in de Bijbel symbool voor de antichrist. De naam Antiochus hangt samen - en dat is heel opmerkelijk - met de naam van

de stad Antiochië. Uitgerekend de stad waar de volgelingen van Jezus voor het eerst christenen werden genoemd. Er waren in totaal zes koningen met de naam Antiochus in het rijk van Seleuciden. Die naam Antiochië verwijst naar dat koningshuis, van de Seleuciden, waarin zoveel antigoddelijke machten openbaar kwamen. Maar God regeert. De Mensenzoon regeert. Aan Hem is gegeven de heerschappij. God bepaalt het einde. Dat is duidelijk. We lezen in vers 25 dat de meedogenloze koning zal opstaan tegen de Vorst der vorsten. Hij zal een cultuur van bedrog bevorderen. Hij zal velen daarin meevoeren. Zonder mensenhand zal hij gebroken worden. Koning Antiochus Epifanes schijnt door plotselinge aanval, een plotselinge ziekte te zijn omgekomen. Het was Gods hand. Tot hiertoe en niet verder.

Zo heeft Daniël dit visioen ontvangen over de toekomst. Het is de waarheid. Daniël krijgt de opdracht om wat hij gehoord en gezien heeft veilig te bewaren. De opdracht om het geheim te houden, want er komen nog vele dagen voor het gebeuren zal. Het is bijna een ondragelijk geheim voor hem. Hij weet dat er een moeilijke tijd komt, de tijd van Gods tegenstander. Hij moet dat voor zich houden. Daniël krijgt ook te horen dat God Zelf een einde zal maken aan de strijd tussen goed en kwaad. Het licht van Gods waarheid zal overwinnen. 'Wat gezegd is, dat is de waarheid', zegt vers 26. En Daniël heeft Gods Woord bewaard, ook door het op te schrijven. Zo is later in de Heilige Schrift terecht komen. Toen is het geopenbaard als het Woord van God tot troost voor de kerk. Maar op dat moment moest Daniël het geheim houden. Wat Daniël te zien kreeg, de tijd van het einde, gaat over zijn tijd. De donkere eeuwen voor de komst van Christus. Het gaat ook over eindtijd waarin wij leven. Wij ervaren onze tijd ook als een donkere tijd. Een tijd waarin antigoddelijke machten zo aanwezig zijn. Een tijd waarin de leugen, de duisternis zoveel invloed hebben. Hoor dan wat hier staat: 'Wat gezegd is, dat is de waarheid'. Dat is het Woord van God en daar moeten we aan vasthouden. Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. Straks komt Christus terug. Dat is de grote dag. De nieuwe morgen. Dan zal God oordelen over levenden en de doden. Dan is Gods heerschappij volkomen. Dan zal God alles en in allen zijn.

Dit visioen wordt genoemd 'een visioen van de morgen en de avond'. Dit verwijst naar het opheffen van de morgen- en de avondoffers in de tempel. De ontheiliging van de tempel. De maat van Gods oordeel is vol. De verleiding en verdrukking zullen niet langer duren, dan de hemel toestaat. Het Woord van God alleen is ons kompas. Het verspreidt licht over de donkere zee. Het Woord wil ons scheepje leiden naar de veilige haven. Daniël is door dit visioen ontzet en uitgeput. 'Ik, Daniël, kon niet meer en was enige dagen ziek'. Niemand merkte het. De mensen in zijn omgeving konden het niet begrijpen. Daarom was het voor hem een ondragelijk geheim. Anderzijds lezen we dat hij na enige dagen zijn werk weer heeft opgepakt. Daar kunnen we ook van leren. Hoe moet de houding zijn van een gelovige in een heidense omgeving? Daniël is weer aan het werk gegaan. Belangrijk is wat we lezen in het volgende hoofdstuk, hij is in gebed gegaan. Het smeekgebed van Daniël, waar hij op indringende de nood van zijn volk voor God neerlegt. 'Nu dan, onze God, luister naar het gebed van Uw dienaar en naar zijn smeebeden. Doe, omwille van de Heere, Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom dat verwoest is'. En Daniël krijgt verhooring, want opnieuw komt de engel Gabriël naar hem toe. Hij krijgt uitleg over wat hij gezien heeft. Hij mag nog meer zien van Gods plan met Zijn volk. Hij mag iets zien van de komst van de Messias, van Christus.

Allereerst is hij dus aan het werk gegaan. En dat is ook voor ons een voorbeeld. Dat is genade. Dat de kracht van de Heilige Geest. Daniël stond op en deed het werk van de koning. De taken

die God hem heeft toevertrouwd. Daar in Babel, in de burg Susan. Hij deed wat van hem verwacht werd. Zo hebben ook wij ons werk te doen. Werk in deze wereld. Werk op de plaats waar je staat. Vergeet daarbij een ding niet: 'Wat gezegd is, dat is de waarheid'. Jezus is de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Daniël hoorde de stem van een Mens tussen de oevers van de Ulai. Hij riep en zei: Gabriël, laat hem daar het visioen begrijpen. De waarheid is ons toevertrouwd. In het Oude en Nieuwe Testament. Jezus is onze grote Koning. Jezus bepaalt de toekomst. Hij geeft ook wat je nodig hebt, voor iedere dag. Hij leert ons bidden: 'Van U is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid'.

Amen

Lage Vuursche, 26 januari 2020